

ලංකා සතොස ලිමිටඩ් සමාගම - 2017

.....

ලංකා සතොස ලිමිටඩ් සමාගමේ 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය හා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය , හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සහ අනෙකුත් පැහැදිලි කිරීමේ තොරතුරුවල සාරාංශයකින් සමන්විත 2017 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන , ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධාන යටතේ විගණනය කරන ලදී. මෙම විගණනය සිදු කිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ වෘත්තීයවේ නියුතු වරලත් ගණකාධිකාරී සමාගමක් මට සහාය විය.

සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2018 සැප්තැම්බර් 30 දින වන විට ඉදිරිපත් කර නොතිබූ හෙයින්, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රවාදී සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 (6) වගන්තිය ප්‍රකාරව සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාල ගනුදෙනු වාර්තාවක් 2019 පෙබරවාරි 20 වන දින පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2019 ජූනි 10 වන දින ඉදිරිපත් කර ඇති හෙයින්, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) වගන්තිය ප්‍රකාරව, මා විසින් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ යුතුයැයි අදහස් කරන සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් වූ මාගේ නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ (“අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය”) වගකීම වේ.

1.3 විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පවත්වනු ලබන විගණනය මත පදනම්ව මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම මාගේ වගකීම වේ. කෙසේ වුවද, මතය ව්‍යාවහනය සඳහා පදනම ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු හේතුවෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීමට මට නොහැකි විය.

1.4 මතය ව්‍යාවහනය සඳහා පදනම

(අ) කළමනාකරණය විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ඉන්වෙන්ට්‍රි අගය කිරීමේ ක්‍රමවේදය ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 2 හි "ඉන්වෙන්ට්‍රි " අවශ්‍යතා සමග අනුකූල නොවේ. එම අනුකූල නොවීම

හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන විකුණුම් පිරිවැයට සහ ජංගම වත්කම්වලට ඇතිවිය හැකි මූල්‍ය බලපෑම තීරණය කිරීමට හෝ ප්‍රමාණනය කිරීමට නොහැකි වීම සහ තවද, අලෙවිසැලෙන් ආපසු එවන ලද කල් ඉකුත්වූ සහ සැපයුම්කරු වෙත ආපසු යැවිය යුතු තොග සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ගබඩාවේ රඳවා තිබූ බව නිරීක්ෂණය විය. කෙසේ වුවද, සමාගම මෙම තොගවල වටිනාකම හෝ ප්‍රමාණය ගණනය කර නොතිබුණු අතර එක් එක් වර්ෂය අවසානයේ ගිණුම්ගත කිරීම ද සිදුකර නොතිබුණි.

තවද, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී මාර්ගස්ථ තොග ගිණුමෙන් රු.14,729,648,431 ක් වටිනා ශේෂයක් අතින් සටහන් කරනු ලබන අලෙවිසැල් තොග පාලන ගිණුමට මාරු කර තිබුණි. කෙසේ වුවද අතින් සටහන් කරනු ලබන අලෙවිසැල්වලට මාරු කරන ලද තොගය සහ ඒවායේ වටිනාකම සඳහන් සාරාංශයක්ද විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් නොකෙරුණි.

- (ආ) ණය පත් පාලන ගිණුමේ ශේෂය සහ සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ බැංකු තහවුරු කිරීම් අතර වෙනස රු.5,034,310 ක් විය. කෙසේ වුවද, විකුණුම් අලෙවිසැල්, අතින් සටහන් කරනු ලබන අලෙවිසැල් ද ඇතුළත්ව මේ දක්වා ලෙජර ශේෂ ගනුදෙනුවල වෙනස්කම් පරීක්ෂා කිරීමට නොහැකි විය.
- (ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ අතින් සටහන් කරනු ලබන අලෙවිසැල්වල අතැති මුද්‍ර මුදල රු.570,772,334 ක් විය. කෙසේ වුවද, රු.442,035,688 ක් සඳහා පමණක් උපලේඛන ඉදිරිපත් කර තිබූ අතර රු.128,736,646 ක ශේෂයක් සඳහා උපලේඛන ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.
- (ඈ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේ සමාගමේ සමුච්චිත උනතාවය රු.11,823,696,122 ක් වූ අතර ජංගම වත්කම් ඉක්ම වූ ජංගම වගකීම් රු.11,290,858,189 ක් විය. එසේම 2007 අංක 07 දරන සමාගම පනතේ 220 (1) වගන්තියෙහි දැක්වෙන පරිදි සමාගම විශාල ප්‍රාග්ධන අලාභ තත්ත්වයකට මුහුණ දී සිටින බව වැඩිදුරටත් නිරීක්ෂණය විය. මෙම කරුණු හේතුවෙන් සමාගමට සිය වත්කම් තුළින් එහි වගකීම්වලට මුහුණදීමේ හැකියාව සහ සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාවෙහි අවිනිශ්චිත තත්ත්වයක් පවතී.
- (ඉ) රු.1,624,128,342 ක් වූ දේපල , පිරියත හා උපකරණ සඳහා යාවත්කාලීන කරන ලද ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනයක් නොතිබුණි. තවද, ආරම්භක ශේෂය රු.335,204,308 ක් වූ හඳුනා නොගත් සහ නොසැසඳෙන වත්කම් අගයක් ඒ තුළ අඩංගු විය.
- (ඊ) සමාගම විසින් පරිහරණය කරනු ලබන ඉඩම්වල හිමිකම හෝ බදු අයිතිය තහවුරු කිරීම සඳහා වන ලිඛිත සාක්ෂි විගණනයට ඉදිරිපත් නොකෙරුණි.
- (උ) 2014 වර්ෂය තුළ මිලදී ගත් සහල් ආනයනය කිරීමේදී නිශ්කාෂණ නියෝජිතයාට ගෙවා තිබූ රු.267,600,501ක අත්තිකාරම්වලට අදාළ නිශ්කාෂණ ලියකියවිලි විගණනය සඳහා ඉදිරිපත් නොකෙරුණි.
- (ඌ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල 29.2 වන සටහනේ සඳහන් පරිදි අදාළ පාර්ශවයන්ගෙන් ශේෂ සම්බන්ධයෙන් ස්වාධීන තහවුරු කිරීමක් ලැබී නොමැති අතර ප්‍රකාශිත ශේෂයන්ගේ නිරවද්‍යතාවය සහ සම්පූර්ණතාවය පරීක්ෂා කිරීමට නොහැකි විය. එබැවින් ප්‍රකාශිත ශේෂයන්ගේ නිරවද්‍යතාවය සහ සම්පූර්ණත්වය සම්බන්ධයෙන් සැඟීමට පත් විය නොහැකි විය.
- (එ) ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවලින් හතරෙන් තුනක්ම අතින් ගිණුම්ගත කරනු ලබන හෙයින් ඉන්වෙන්ට්‍රි සහ මෙම අලෙවිසැල්වල මිලදී ගැනීම් ජර්නල් හරහා පොදු ලෙජරයට ඇතුළත් කෙරේ. එහි ප්‍රථිඵලයක් ලෙස, පැතුරුම්පත් භාවිතා කරන මෙම ක්‍රියාවලිය නිසා දත්ත මඟහැරීම, දෙවරක් සටහන් වීම සහ අගය අඩුවෙන් දැක්වීම වැනි අභ්‍යන්තර දෝෂ ඇති වී තිබුණි.
- (ඒ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සඳහන් රු.208,555,973 ක් වූ වෙළඳ ගෙවිය යුතු ශේෂයෙන් සැපයුම්කරුවන් විසින් සනාථ කළ ශේෂය රු.148,759,779 ක් වූයෙන් සනාථ නොකළ ශේෂය රු.59,796,194 ක්

විය. එමෙන්ම රු.2,764,648,192 ක් වූ සනාථ කිරීම් කැඳවූ ශේෂයෙන් රු.2,615,888,413 කට අදාළව සැපයුම්කරුවන් විසින් ප්‍රතිචාර දක්වා නොතිබුණි.

- (ඔ) පවත්නා මූල්‍ය වර්ෂය තුළ සම්බන්ධිත කාර්තුවට අදාළව මිලදී ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් සමාගම විසින් දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන ලද රු.18,311,622 ක් වූ ආපසු ගෙවන ලද එකතු කළ අගය මත බද්දට අදාළව ලැබිය යුතු මුදල ඉල්ලුම් කර නොතිබුණි. එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ 22 වන උප වගන්තියට අනුව එකතු කළ අගය මත බදු ආපසු අයකර ගත හැකි වුවත් එය ලබා ගත නොහැකි වී තිබුණි.
- (ඕ) මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වෙනත් ආදායම් යටතේ වර්ගීකරණය කරන ලද ඇතැම් ආදායම් සඳහා සමාගම වැට් බදු ගෙවා නොතිබුණි. එම ආදායම එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ පළමු උපලේඛනයේ 11 වන කොටස යටතේ බදු නිදහස් ලැයිස්තුවේ නිදහස් ආදායම් ලෙස වර්ගීකරණය කර නොතිබුණද, එකතු කළ අගය මත බදු ගෙවීම සඳහා වගකිව යුතු වේ. ලේඛනයේ සාක්ෂි සහ තොරතුරු නොමැතිවීම හේතුවෙන් ගෙවිය යුතු මුදල ගණනය කළ නොහැකි විය.
- (ක) සමාගම විසින් 2016 ජූනි 10 වන දින රු.142,292,252 ක වටිනාකමකින් යුතු ආරක්ෂක කැමරා පද්ධතියක් ස්ථාපනය කිරීම සඳහා සැපයුම්කරුවෙකු සමඟ ගිවිසුමකට එළඹ තිබුණි. මෙම ව්‍යාපෘතිය 2016 දෙසැම්බර් මස ආරම්භ කරන ලද අතර එය උපරිම වශයෙන් මාස හතරකින් නිම කළ යුතුව තිබුණද විගණන දිනය වන විටත් අවසන් කර නොතිබුණි.
- (ග) ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම්කරණ පද්ධතියක් සැපයීම , ස්ථාපනය කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ නඩත්තු කිරීම සඳහා පෞද්ගලික සමාගමකට 2016 නොවැම්බර් 18 දින රු.198,175,784 ක් වටිනාකමැති කොන්ත්‍රාත්තුවක් ප්‍රදානය කර තිබුණි. මේ සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් නිරීක්ෂණ කෙරේ.
 - (i) රජයේ ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ 1.2, 2.3.2(අ), 2.8.3, 2.5.1, 2.7.4, 2.8.1(අ) , 2.11.1, 3.2.2(අ), 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3, 4.3.1, 4.3.2, 5.3.11, 5.4.1, 8.2.1, 8.3.1, 5.3.15(ආ), 6.3.2, 7.7.1(ආ) (ii) සහ (iii) යන විධිවිධානවලට පටහැනිව කොන්ත්‍රාත්තුව ප්‍රදානය කර තිබුණි.
 - (ii) සමාගම, 2016 නොවැම්බර් 18 දින කොන්ත්‍රාත්කරු සමඟ ගිවිසුමකට එළඹ ඇති අතර කොන්ත්‍රාත් කාලය 2017 ජනවාරි 18 සිට 2018 අප්‍රේල් 20 දක්වා විය. කෙසේ වුවද, මෙම ව්‍යාපෘතිය 2019 ජූනි 30 වන විටත් අවසන් කර නොමැති අතර ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ 8.14.1 අනුව කාලය දීර්ඝ කිරීමක් සිදුකර නොතිබුණි.
 - (iii) මෙම ව්‍යාපෘතියට අදාළ ගිවිසුමේ 17.1 වගන්තිය අනුව ගැණුම්කරුගේ ලිඛිත එකඟතාවයකින් තොරව කොන්ත්‍රාත්තුව හෝ එහි කොටසක් හෝ වෙනත් පාර්ශ්වයකට පැවරීමකින් සිදු වන හානි හෝ පාඩු සම්බන්ධයෙන් කොන්ත්‍රාත්කරු අදාළ කොන්ත්‍රාත් වටිනාකමින් 1% ක අගයකට සමානව වගකීමට බැඳේ. එසේ වුවද කොන්ත්‍රාත්කරු ව්‍යාපෘතියේ ඇතැම් කටයුතු සඳහා වෙනත් ආයතනයක සහාය ලබා ගෙන තිබීම හේතුවෙන් ව්‍යාපෘතිය ප්‍රමාද වී ඇති බව කාර්යසාධන වාර්තා අනුව නිරීක්ෂණය විය. කෙසේවුවද, කොන්ත්‍රාත්කරුගෙන් ප්‍රමාදවීම් සඳහා අය කිරීම් සිදු කර නොතිබුණි.
 - (iv) විගණන දිනය වන විට, ව්‍යාපෘතිය අවසන් විය යුතු දින සිට දින 375 ක් ගතවී තිබූ අතර , අදාළ ගිවිසුමේ 22.1 වගන්තිය ප්‍රකාරව ප්‍රමාද වූ දින ගණන අනුව කොන්ත්‍රාත් මුදලින් 1% ක ප්‍රමාද ගාස්තුවක් අය කළ යුතු බව නිරීක්ෂණය විය.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

2.1 මතය ව්‍යාචනා

මෙම වාර්තාවේ මතය ව්‍යාචනා සඳහා පදනම ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු හේතුවෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට නොහැකි විය. ඒ හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි.

2.2 වෙනත් තෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 163(2) වගන්තියේ නියමය ප්‍රකාරව මා විසින් පහත සඳහන් කරුණු දක්වමි.

(අ) මතය ව්‍යාචනා සඳහා පදනම සහ විගණනයේ විෂය පථය සහ සීමා කිරීම් ඉහත දක්වා ඇති පරිදි වේ .

(ආ) මාගේ මතය අනුව,

- මෙම වාර්තාවේ (අ) සිට (ග) දක්වා වූ ඡේද සම්බන්ධයෙන් පරීක්ෂා කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි නොලැබුණු අතර සමාගම විසින් ප්‍රමාණවත් පරිදි පොත්පත් වාර්තා පවත්වා නොතිබුණි.
- සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2007 අංක 07 දරන සමාගම් පනතේ 151 වගන්තියේ අවශ්‍යතාවයට අනුකූල නොවේ.

3. මූල්‍ය සමාලෝචනය

3.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය රු.2,773,680,592 ක උනන්දුවක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ උනන්දුව රු.5,130,038,519 ක් වූයෙන් ඉකුත් වර්ෂයට සාපේක්ෂව සමාලෝචිත වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.2,356,357,926 ක හෙවත් සියයට 46 ක උනන්දුවක් අඩුවීමක් ඇති වී තිබුණි .පසුගිය වර්ෂයට සාපේක්ෂව තොග හානි රු.926,217,773 කින් හෙවත් සියයට 70 කින් අඩුවීම මෙම අලාභය අඩුවීම කෙරෙහි මූලික වශයෙන් බලපා තිබුණි.

සමාලෝචිත වර්ෂය හා ඉකුත් වර්ෂ 04ක මූල්‍ය ප්‍රතිඵල විග්‍රහ කිරීමේදී 2013 වර්ෂයේ රු. 1,156,456,272 ක් වූ සමාගමේ ශුද්ධ ලාභය 2014, 2015, 2016 සහ 2017 වර්ෂවල පිළිවෙලින් රු.3,460,051,129 ක, රු.1,945,253,021 ක, රු.5,130,038,519 ක සහ රු.2,773,680,592 ක අලාභ බවට පත්වී තිබුණි. කෙසේ වුවද, මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයට සේවක පාරිශ්‍රමික, රජයට ගෙවූ බදු සහ ක්ෂය වීම් නැවත ගැලපීමේදී 2013 වර්ෂයේ රු.2,416,461,468 ක ධන අගයක් වූ දායකත්වය 2014, 2015, 2016 සහ 2017 යන වර්ෂවල පිළිවෙලින් රු.1,922,368,825 ක, රු.42,040,870 ක, රු.3,075,519,724 ක සහ රු.401,796,674 ක සෘණ අගයන් බවට පත්වී තිබුණි.